

ПОНЯТТЯ, СФЕРИ ТА ВИДИ ОБ'ЄКТІВ ІНОЗЕМНОГО ІНВЕСТУВАННЯ

У статті на підставі аналізу наукових досліджень надано авторське розуміння об'єкта іноземного інвестування. Запропоновано класифікацію іноземних інвестицій за визначеними ознаками, що сприяє детальному аналізу стану адміністративно-правового регулювання іноземного інвестування. Виокремлено основні пріоритети щодо державної політики у сфері іноземного інвестування, які мають сприяти збільшенню обсягів інвестиційних ресурсів і підвищенню ефективності їхнього використання.

Ключові слова: інвестиційна політика, інвестиції, правове регулювання, об'єкт, сфера, пріоритетні напрями.

В статье на основании анализа научных исследований предоставлено авторское понимание объекта иностранного инвестирования. Предложена классификация иностранных инвестиций по определенным признакам, которые способствуют детальному анализу состояния административно-правового регулирования иностранного инвестирования. Выделены основные приоритеты относительно государственной политики в сфере иностранного инвестирования, которые должны способствовать увеличению объемов инвестиционных ресурсов и повышению эффективности их использования.

Ключевые слова: инвестиционная политика, инвестиции, правовое регулирование, объект, сфера, приоритетные направления.

In the article, based on the analysis of scientific researches, an author's understanding of the object of foreign investment was provided. The classification of foreign investments according to certain features is proposed, which contributes to a detailed analysis of the state of administrative-legal regulation of foreign investment. The main priorities of the state policy in the field of foreign investment are set out, which should help to increase the volume of investment resources and increase the efficiency of their use.

Key words: investment policy, investments, legal regulation, object, sphere, priority directions.

Вступ. Необхідність в іноземних інвестиціях є практично в кожній державі. Більшість вчених розглядає іноземний капітал як джерело отримання прибутку як в інвесторів, так і в країнах, в які вкладається цей капітал. Іноземні інвестиції є реальним фактором наповнення бюджетів країн та удосконалення сучасного менеджменту підприємств. Сьогодні наша держава, як ніколи, потребує залучення іноземних інвестицій через нестачу державних коштів для розвитку як держави загалом, так і окремих її регіонів.

Варто зауважити, що проблеми, пов'язані з формуванням та реалізацією інвестиційної політики, стали предметом наукового аналізу таких вчених адміністративістів: В.Б. Авер'янова, О.М. Бандурки, Ю.П. Битяка, С.В. Ківалова, В.К. Колпакова, Д.В. Кравцова, М.П. Кучерявенка, І.Л. Райніна, А.О. Селіванова, Л.А. Савченко, П.С. Пацурківського, Ю.А. Ровинського, І.М. Пахомова, О.І. Харитонові, О.В. Шeverдіної тощо.

Результати дослідження. Досліджуючи сфери та об'єкти іноземного інвестування, необхідно розглянути теоретичні напрацювання щодо визначення категорії «об'єкт». Згідно зі ст. 4 Закону України «Про інвестиційну діяльність», об'єктами інвестиційної діяльності може бути будь-яке майно, зокрема основні фонди й оборотні кошти в усіх галузях економіки, цінні папери (крім векселів), цільові грошові вклади, науково-технічна продукція, інтелектуальні цінності,

інші об'єкти власності, а також майнові права [1]. У свою чергу, ст. 4 Закону України «Про режим іноземного інвестування» об'єктами іноземного інвестування визначає будь-які об'єкти, інвестування в які не заборонено законами України [2].

У літературі наводиться визначення, за яким іноземні інвестиції – це речі, грошові кошти, майнові права, цінні папери, а також результати інтелектуальної діяльності, вкладені іноземним інвестором (у передбачених законом формах) в об'єкти інвестиційної діяльності на території України з метою одержання прибутку (доходу) або досягнення соціального ефекту [3, с. 29].

Згідно з чинним законодавством, іноземні інвестори можуть здійснювати інвестиції в економіку України в таких формах: 1) часткова участь у підприємствах, що створюються спільно з українськими юридичними і фізичними особами, або придбання частки діючих підприємств; 2) створення підприємств, що повністю належать іноземним інвесторам, філій та інших відокремлених підрозділів іноземних юридичних осіб або придбання у власність діючих підприємств повністю; 3) придбання, не заборонене законами України, нерухомого чи рухомого майна, а також будинків, квартир, приміщень, обладнання, транспортних засобів та інших об'єктів власності шляхом прямого одержання майна та майнових комплексів або у вигляді акцій, облігацій та інших цінних паперів; 4) придбання самостійно або за участю українських юридичних чи фізичних осіб прав на користування землею та використання природних ресурсів на території України; 5) придбання інших майнових прав; 6) господарська (підприємницька) діяльність на основі угод про розподіл продукції; 7) інші форми, які не заборонені законами України, зокрема без створення юридичної особи на підставі договорів із суб'єктами господарської діяльності України [2].

Виникає питання: що необхідно розуміти під об'єктами іноземного інвестування? Підсумовуючи результати наукових досліджень, визначення іноземних інвестицій у широкому розумінні можна сформулювати так: іноземні інвестиції – це вкладення капіталу іноземних інвесторів у фінансовій, матеріальній та нематеріальних формах (грошові кошти, цінні папери, майно та майнові права, результати інтелектуальної діяльності тощо) в об'єкти інвестиційної діяльності з метою як фінансового зростання й розвитку країни та отримання прибутку, так і іншого публічного інтересу.

Згідно із Законом України «Про режим іноземного інвестування» (ст. 2), «іноземні інвестиції» можна здійснювати у вигляді: 1) іноземної валюти, що визнається конвертованою Національним банком України; 2) валюти України: а) у разі реінвестицій в об'єкт первинного інвестування чи в будь-які інші об'єкти інвестування відповідно до законодавства України за умови сплати податку на прибуток (доходи); б) у разі первинного інвестування, якщо валюту України придбано за іноземну валюту на міжбанківському валютному ринку України; в) у разі вкладення коштів в об'єкти приватизації за умови подання державним органам приватизації відомостей про джерела надходження таких коштів; 3) будь-якого рухомого і нерухомого майна та пов'язаних із ним майнових прав; 4) акцій, облігацій, інших цінних паперів, а також корпоративних прав (прав власності на частку (пай) у статутному фонді юридичної особи, створеної відповідно до законодавства України або законодавства інших країн), виражених у конвертованій валюті; 5) грошових вимог та права на вимоги виконання договірних зобов'язань, які гарантовані першокласними банками і мають вартість у конвертованій валюті, підтверджену за законами (процедурами) країни інвестора або міжнародними торговельними звичаями; 6) будь-яких прав інтелектуальної власності, вартість яких у конвертованій валюті підтверджена згідно з законами (процедурами) країни інвестора або міжнародними торговельними звичаями, експертною оцінкою в Україні, а також легалізовані на території України авторські права, права на винаходи, корисні моделі, промислові зразки, знаки для товарів і послуг, ноу-хау тощо; 7) прав на здійснення господарської діяльності, а також права на користування надрами та використання природних ресурсів, наданих відповідно до законодавства або договорів, вартість яких у конвертованій валюті підтверджена згідно з законами (процедурами) країни інвестора або міжнародними торговельними звичаями; 8) інших цінностей відповідно до законодавства України [2].

У свою чергу, О.М. Винник об'єктами іноземного інвестування вважає: 1) основні фонди діючих підприємств та об'єктів соціального призначення (щодо їх реновації, впровадження нових техніки і технологій); 2) основні фонди новостворених підприємств (виробничих потужностей) та об'єктів соціального призначення; 3) оборотні кошти підприємств та організацій усіх сфер і галузей народного господарства; 4) цінні папери; 5) цільові грошові вклади; 6) науково-технічну продукцію; 7) інтелектуальні цінності; 8) інші об'єкти власності, зокрема майнові права [4, с. 345].

О.М. Винник наголошує на тому, що нині є законодавчі обмеження щодо деяких об'єктів. Так, ст. 13 Конституції України встановлює, що земля, її надра, атмосферне повітря, водні та інші природні ресурси, які знаходяться в межах території України, природні ресурси її континентального шельфу, виключної (морської) економічної зони є об'єктами права власності українського народу. Земля, що є основним національним багатством, перебуває під особливою охороною держави. Отже, іноземне інвестування у зазначені об'єкти можна здійснювати лише у формах, не заборонених законодавством України, та з дотриманням встановленого порядку, тобто з урахуванням відповідних положень Земельного кодексу України (ст.ст. 102-1, 122-139 тощо), Кодексу України про надра (ст. 4), Водного кодексу України (ст. 6), Лісового кодексу України (ст. ст. 6, 13, 18, 20-22) та інших нормативно-правових актів. Крім того, іноземні інвестори не можуть вкладати інвестиції в об'єкти права державної власності, що не підлягають приватизації, у формі набуття права власності на ці об'єкти [4, с. 345].

Р.Б. Шишка, спираючись на положення чинних нормативно-правових актів, зазначає, що забороняється інвестувати в об'єкти, створення і використання яких не відповідає вимогам санітарно-гігієнічних, радіаційних, екологічних, архітектурних та інших норм, встановлених законодавством України, а також порушує права та інтереси громадян, юридичних осіб і держави, що охороняються законом. Інвестування та фінансування будівництва об'єктів житлового будівництва з використанням недержавних коштів, залучених від фізичних та юридичних осіб, у тому числі в управління, може здійснюватися виключно через фонди фінансування будівництва, фонди операцій із нерухомістю, інститути спільного інвестування, а також шляхом емісії цільових облігацій підприємств, виконання зобов'язань за якими здійснюється шляхом передачі об'єкта (частини об'єкта) житлового будівництва. Інші способи фінансування будівництва таких об'єктів визначаються виключно законами [1; 5].

В.Д. Чердначук, В.В. Сухонос, залежно від видів матеріальних та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти інвестиційної діяльності, розрізняють такі види інвестицій: 1) інвестиції у вигляді коштів у національній чи іноземній валюті, що визнається конвертованою Національним банком України; інвестиції у вигляді цільових банківських вкладів; 2) інвестиції у вигляді корпоративних прав (прав власності на частину (пай) у статутному фонді господарчих товариств та інших господарських організацій корпоративного типу); 3) інвестиції у вигляді акцій, облігацій та інших цінних паперів; 4) інвестиції у вигляді рухомого і нерухомого майна (будинків, споруджень, устаткування та інших матеріальних цінностей) і пов'язаних із ним (цим майном) майнових прав; 5) інвестиції у вигляді майнових прав, що впливають з авторського права, інші інтелектуальні цінності; 6) інвестиції у вигляді сукупності технічних, технологічних та інших знань, оформлених як технічна документація і необхідних для організації того чи іншого виду виробництва, але не запатентованих («ноу-хау») [6, с. 10].

Вітчизняне податкове законодавство класифікує «інвестиції за об'єктами інвестування»: а) капітальні інвестиції (реальні) – придбання будинків, споруд, інших об'єктів нерухомої власності, інших основних фондів і нематеріальних активів, які підлягають амортизації; б) фінансові інвестиції – придбання корпоративних прав, цінних паперів, деривативів та інших фінансових інструментів [7]. Під реальними інвестиціями розуміють вкладення коштів (майна) у реальні активи – матеріальні та нематеріальні (інновації). Фінансові інвестиції – це вкладання коштів у фінансові інструменти (активи), переважно цінні папери.

Аналіз наукових напрацювань вчених дає змогу здійснити класифікацію іноземних інвестицій за такими ознаками: за видом інвестованих активів, формою інвестування, ступенем контролю, формою власності, величиною вкладених ресурсів, метою інвестування, геополітичною спрямованістю, ступенем повернення, сферою інвестування, формою державних гарантій, режимом оподаткування.

За видами іноземні інвестиції можна поділити на: 1) цінні папери; 2) національна валюта України; 3) іноземна валюта; 4) рухоме і нерухоме майно; 5) майнові та немайнові права; 6) інші не заборонені законодавством активи.

За періодом інвестування іноземні інвестиції поділяються на короткострокові та довгострокові. Короткострокові – це інвестиції на період до одного року. До них належать іноземні інвестиції у короткострокові депозитні вклади, державні та корпоративні облігації, зі строком погашення до одного року та інші фінансові активи. Довгострокові інвестиції – це інвестиції на період понад один рік, зокрема, це вкладення в основне виробництво, інноваційну діяльність, цінні папери строком погашення більше одного року [8, с. 12].

За формою інвестування інвестиції поділяють на: 1) придбання частки існуючих підприємств; 2) створення спільних підприємств; 3) придбання рухомого або нерухомого майна; 4) придбання цінних паперів; 5) придбання прав на користування землею та природними ресурсами; 6) інші не заборонені законодавством форми.

За ступенем контролю над підприємством іноземні інвестиції поділяють на: 1) прямі; 2) портфельні.

На думку Д.В. Задихайла, поділ інвестицій на прямі та портфельні має «велике практичне та стратегічне значення» [9, с. 29]. О.М. Сорокін зазначає: «Для дослідження макро- і мікротивації міжнародного інвестування, здійснення прямих інвестицій доцільно розглядати, як міжнародну підприємницьку інвестиційну діяльність, а міжнародне портфельне інвестування – у контексті розвитку відповідних операцій на фондовому ринку» [10, с. 101]. Відповідно до вітчизняного законодавства, прямими вважаються інвестиції, «якщо іноземна інвестиція в статутному фонді підприємства (організації) становить не менше 10%». Так, О.М. Сорокін зазначає, що кількісним критерієм розмежування прямих та портфельних інвестицій «вважається 10% загального обсягу вкладень в об'єкт інвестування» [10, с. 101]. В.Д. Чернадчук та В.В. Сухонос іноземну інвестицію характеризують такою ознакою, як «пряма»: «У будь-якому разі інвестиція може вважатись прямою, якщо становить 10% плюс одна акція від загальної вартості статутного фонду». При цьому аргументація здійснюється з урахуванням права акціонерів, «які володіють у сукупності більш ніж 10% голосів, <...> на скликання позачергових зборів акціонерів у будь-який час та з будь-якого приводу» [6, с. 13].

Серед елементів правового механізму регулювання і залучення прямих іноземних інвестицій можна назвати такі: його юридична база, нерідко у формі спеціальних законів, що регламентують порядок ввозу і функціонування прямих інвестицій, контролю за ними з боку влади і місцевого партнера; органи, що здійснюють процедуру ввозу інвестицій на територію країни і контролюють їх функціонування; валютний контроль; оподаткування; правила звітності іноземного інвестора; правила його захисту і процедури вирішення спорів [11, с. 56].

Нині для економіки нашої держави найбільш ефективними є прямі іноземні інвестиції. За визначеннями експертів Міжнародного валютного фонду (МВФ), інвестиції вважаються прямими, «якщо здійснюються за межами національних кордонів із метою розширення виробництва товарів і послуг, закупівлі товарів для імпорту в країну базування або експорту в треті країни. Їх характерними ознаками є те, що інвесторові належить управлінський контроль над підприємствами, і вони виступають у формі акціонерного капіталу і коротко- та довгострокових міжфірмових позик» [7].

Пряме іноземне інвестування можуть здійснювати юридичні особи, які створені за законодавством іншої країни або відповідно до міжнародних угод та фізичні особи-іноземці, які не мають постійного місця проживання на території України і не обмежені у дієздатності [2]. Пряме іноземне інвестування може бути приватизаційного або інноваційного характеру. Приватизаційне інвестування спрямоване, перш за все, на придбання нерухомості, суб'єктів господарювання, транспорту, установ та організацій із надання послуг, тобто на придбання прав власності. Інноваційне інвестування здійснюється з метою впровадження досягнень науково-технічного прогресу у виробництво та соціальну сферу, передбачає освоєння і застосування нових видів техніки і технологій, реалізацію довгострокових науково-технічних програм із майбутньою окупністю, ресурсо- та енергозбереженням, створення нового інноваційного продукту.

Прямі іноземні інвестиції мають певні переваги над портфельними. Так, прямі іноземні інвестиції передбачають контроль за суб'єктом господарської діяльності, при цьому портфельні впливають лише на фінансові ресурси з метою міжнародної диверсифікації; прямі інвестиції інвестуються в майно, оборотні засоби, ноу-хау, цінні папери, портфельні – лише в цінні папери; прямі мають довготривалий характер, а портфельні – навпаки; разом з прямими інвестиціями відбувається трансфер технологій, технічних та економічних знань, за портфельних – за межі країни відпливають лише фінансові ресурси; відрізняються також прямі і портфельні інвестиції за метою: одні мають вищу рентабельність і ведуть до більш помітного відтоку прибутків з країни, яка отримує інвестиції, інші безпосередньо впливають на економіку країни, яка отримує інвестиції тощо [7].

Також іноземні інвестиції можна поділити на інвестиції у вигляді *позик або кредитів (позичковий капітал)* [6, с. 11]. Такої ж думки дотримується і А.В. Омельченко, який поділяє інвестиції на: 1) інвестиції у формі позичкового капіталу (позики містам, урядам, банкам тощо); 2) інвестиції у формі виробничого капіталу – створення за кордоном промислових підприємств,

скупка вже наявних, скупка акцій; 3) інвестиції у формі вивозу торгового капіталу – для будівництва торгових підприємств, складських приміщень тощо [12, с. 11].

За формою власності інвестиції бувають: 1) державні; 2) приватні; 3) міжнародних організацій; 4) недержавних організацій; 5) змішані.

На думку А. Мерзляк, іноземними інвестиціями називають інвестиції, що надходять через границі держави і поділяються на державні і приватні. Іноземні інвестиції є джерелом грошових, а іноді і прямих майнових вкладень у розвиток, розширення, освоєння нового виробництва товарів і послуг, удосконалення технології, використання природних ресурсів. Ціль іноземних приватних інвесторів, насамперед, – це можливість отримати більш високий прибуток, ніж у себе «вдома» шляхом широкого доступу до природних і трудових ресурсів, ринків інших країн, економії на транспортних витратах [13, с. 148].

Під державними інвестиціями розуміються позики, кредити, які одна держава або група держав надають іншій державі. У цьому разі йдеться про відносини між державами, що регулюються міжнародними договорами і до яких застосовуються норми міжнародного права. Але можливі також випадки, коли інвестиції державі надають приватні установи. Під приватними інвестиціями розуміються інвестиції, що надаються приватними фірмами, компаніями або громадянами відповідним суб'єктам. Ця класифікація представлена для іноземних інвестицій [12, с. 12–13]. Приватні інвестиції – це недержавні вкладення коштів, що належать підприємцям, компаніям, населенню, тобто фізичним і юридичним особам. Приватні є джерелом нового фінансового капіталу, оскільки вони ведуть до покупки активів. Той, хто більше заощаджує, може купити або корпоративні цінні папери (з подальшим фінансуванням покупки нового обладнання розширення виробничих потужностей), або державні цінні папери, що фінансують державний дефіцит, або іноземні цінні папери (ініціюючи позитивне сальдо рахунка поточних операцій). Останнє означає акумуляцію іноземних активів [13, с. 148].

Залежно від форми інвестування інвесторів можна виділити: а) інноваційне інвестування; б) інвестування капітального будівництва; в) промислове інвестування; г) концесійне інвестування; г) лізингове інвестування; д) стратегічне інвестування. Кожна форма інвестування має свій адміністративно-правовий спеціальний режим, який характеризується адміністративно-правовими і господарчо-правовими повноваженнями суб'єкта інвестування (інвестора), інвестиційними відносинами, що складаються в процесі інвестиційної діяльності, метою і цілями інвестування, взаємними обов'язками суб'єкта і об'єкта інвестування та відповідальністю.

За джерелами інвестування інвестиції поділяють на внутрішні, тобто такі, участь в яких беруть лише вітчизняні інвестори, зовнішні (іноземні), тобто такі, які здійснюються винятково іноземними інвесторами, і загальні – за участю вітчизняних та іноземних інвесторів [6, с. 11].

Запропонована класифікація іноземних інвестицій за визначеними ознаками дає змогу провести детальний аналіз стану адміністративно-правового регулювання іноземного інвестування, виявлення і врахування специфіки інвестицій, що сприятиме всебічному і комплексному дослідженню іноземного інвестування в нашій державі. Але всі питання інвестиційного процесу, які регулюються різними нормативно-правовими актами, зокрема питання класифікації іноземних інвестицій, потребують кодифікації, тобто прийняття окремого документа, такого як Інвестиційний кодекс України. Це дасть змогу іноземним інвесторам, капітал яких є основним джерелом інвестицій в економіку нашої держави, уникнути непередбачуваних ситуацій у процесі інвестування, а також менеджерам іноземних компаній розробити науково-обґрунтовані бізнес-плани розвитку як окремих підприємств, так і цілих галузей із метою отримання очікуваних фінансових результатів від своїх капітальних вкладень.

У Концепції регулювання інвестиційної діяльності в умовах ринкової трансформації економіки, яка була прийнята у 1995 р. і досі залишається чинною, визначено державні пріоритети в інвестиційній діяльності серед яких: 1) розвиток пріоритетних напрямів в економіці, які щорічно уточнюються з урахуванням конкретних завдань і можливостей бюджету; 2) розвиток паливно-енергетичного комплексу і впровадження енерго- та ресурсозберігаючих технологій; 3) соціальна сфера, розширення і нарощування обсягів виробництва товарів широкого вжитку та послуг для населення, а також конкурентоспроможної продукції, що поставляється на експорт; 4) розвиток агропромислового комплексу; 5) прискорення розвитку медичної та мікробіологічної промисловості; 6) подолання наслідків Чорнобильської катастрофи [14]. Аналіз положень цієї Концепції свідчить, що на сьогодні пріоритети майже не змінилися, а скоріше, стали ще актуальнішими.

Характер державної політики щодо залучення іноземних інвестицій визначається силою державного втручання в економічні процеси, ступенем пов'язання цієї політики з іншими дер-

жавними інститутами, до яких належать податкова, фінансово-кредитна, амортизаційна, ліцензійна і цінова політика, політика доходів і зайнятості, а також правове поле і загальний адміністративний устрій.

У свою чергу, раціональна та ефективна політика щодо залучення іноземних інвестицій в сучасних умовах має відповідати певним вимогам і, насамперед, бути перспективною та характеризуватися певними чинниками: має забезпечити об'єктивно достатній для розвитку економіки загалом, виробничих галузей і соціальних витрат рівень інтенсивності капітальних вкладень, тобто спочатку стимулювати вихід з економічних депресій, а потім не допускати «перегріву» економіки; у частині державних вкладень вона має ґрунтуватися на суворо збалансованих бюджетних і позабюджетних асигнуваннях і стимулювати цільове та ефективне використання інвестиційних ресурсів з урахуванням інфляції; покликана забезпечити нормальні цивілізовані умови для приватних інвесторів як у частині створення інвестиційних можливостей, так і в стимулюванні інвестиційних намірів, що забезпечує відмову від фіскальних принципів податкової політики і переорієнтацію на тривалі та стійкі інвестиційні пріоритети [15].

Висновки. Варто виокремити кілька основних пріоритетів щодо державної політики у сфері іноземного інвестування, які мають сприяти збільшенню обсягів інвестиційних ресурсів і підвищенню ефективності їхнього використання. Серед них варто назвати: по-перше, удосконалення механізмів та інструментів державної політики, спрямованих на розширення інвестиційного потенціалу та активізацію інвестиційної діяльності підприємств; по-друге, суттєве підвищення ефективності державного інвестування на основі чіткого визначення вичерпного переліку інвестиційних пріоритетів із метою уникнення розпорошення інвестиційних ресурсів, а також широкого запровадження реалізації проектів на засадах державно-приватного партнерства; по-третє, покращення інвестиційного клімату шляхом удосконалення загального та спеціального інвестиційного законодавства, підвищення рівня захисту інтересів приватних інвесторів.

Список використаних джерел:

1. Про інвестиційну діяльність : Закон України від 18.09.1991 р. № 1560-ХІІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/go/1560-12>.
2. Про режим іноземного інвестування : Закон України від 19.03.1996 р. № 93/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/go/93/96-%D0%B2%D1%80>.
3. Коссак В.М. Правові засади іноземного інвестування в Україні / В.М. Коссак. – Л. : Центр Європи, 1999. – 187 с.
4. Вінник О.М. Інвестиційне право : [навч. посіб.] / О.М. Вінник. – К. : Правова єдність, 2009. – 616 с.
5. Шишка Р.Б. Інвестиційне право України: посібник / Р.Б. Шишка. – К. : Видавництво Ліра-К, 2016. – 328 с.
6. Інвестиційне право України [навч. посібник] / За заг. ред. В.Д. Чернадчука. – Суми : Університетська книга, 2001. – 260 с.
7. Інвестологія : наука про інвестування [навч. посіб.] / [С.К. Реверчук, Н.Й. Реверчук, І.Г. Скоморович та ін.]; за ред. С.К. Реверчука. – К. : Атіка, 2001. – 264 с.
8. Майорова Т.В. Інвестиційна діяльність [навч. посіб.] / Т.В. Майорова. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 376 с.
9. Задыхайло Д.В. Инвестиционное право Украины : сборник нормативно-правовых актов с комментариями / Д.В. Задыхайло. – Х. : Эспада, 2002. – 752 с.
10. Україна і світове господарство : взаємодія на межі тисячоліть / [А.С. Філіпенко, В.С. Будкін, А.С. Гальчинский та ін.] – К. : Либідь, 2002. – 470 с.
11. Вознесенская Н.Н. Иностранные инвестиции : Россия и мировой опыт (сравнительно-правовой комментарий) / Н.Н. Вознесенская. – М. : КОНРАКТ, ИНФРА-М, 2001. – 220 с.
12. Омельченко А.В. Інвестиційне право [навч. посіб.] / А.В. Омельченко. – К. : Атіка, 1999. – 176 с.
13. Мерзляк А. Теоретичні аспекти та значення інвестицій у розвитку економіки / А. Мерзляк / Вісник Української Академії державного управління. – 2001. – № 4. – С. 143–155.
14. Про Концепцію регулювання інвестиційної діяльності в умовах ринкової трансформації економіки : Постанова Кабінету Міністрів України від 01.06.1995 р. № 384 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/go/384-95-%D0%BF>.
15. Пріоритети інвестиційної політики у контексті модернізації економіки України. – К. : НІСД, 2013. – 48 с.